

ՎԵՐԱՓՈԽՈՒՄ

«Ճշմարտութիւն յերկրէ բուսաւ, արդարութիւն յերկնից երեւեցաւ»:

Սաղ. Ա. (39-56)

Հին Կտակարանի ամենասրտառու հատուածներէն մին կը նկատուի «Այգիին» տաղը, ուր Եսայի Մարգարէ կ'ողբայ Հրեայ ժողովուրդին Աստուծոյ կողմէ իրեն տրուած պարգեւին մերժումը: Մարգարէն՝ Յուդայի երկիրը կը նմանեցնէ Աստուծոյ այգիին, զոր Ան այնքա՛ն սիրով խնամած էր, սակայն փոխան բարի պտուղի՝ այդ այգին տուած էր միայն վայրի խաղող:

Յուդայի երկրին ամուրթիւնը՝ ընդհանուր մարդկութեան Աստուծոյ հանդէպ ամուլ եւ անտարբեր կեցուածքին պատկերն է միայն: Մարդկութիւնը՝ հողն է, զոր Աստուած կը մշակէ ու կը խնամէ, որմէ կ'ակնկալէ ստանալ բարի հունձ, այսինքն մարդիկ՝ որոնք կը սիրեն զինք իրենց ամբողջ սիրտով եւ զանցառու չեն ըլլար իր պատուիրաններուն:

Փոխաբերաբար առնելով, կարելի է Ս. Կոյսը նմանեցնել այն օրհնեալ ու պարարտ հողին, որ իր արգանդը բացաւ մարդկութեան տալու Փրկիչ մը, Խաղաղութեան ու Սիրոյ իշխան մը, Սաղմոսերգութիւն իսկ բառերով. «Երկրէն բուսած ճշմարտութիւնն ու երկինքէն յայտնուած արդարութիւնը»: Եւ ճիշդ ա՛յս մեծ եւ հրաշալի խորհուրդն է որ մենք կը տօնախմբենք իւրաքանչիւր Ծննդեան տօնին, որովհետեւ ի լրումն ժամանակի երկիրը տուաւ իրա՛ւ Աստուծոյ մը արժանի պտուղը՝ Քրիստոս, եւ Ս. Կոյսը հանդիսացաւ ա՛յն հողը՝ որ դարձեալ մարդկութեան պիտի տար օրհնեալ ու Բարի Պտուղը:

Ծննդոց գիրքը կը նկարագրէ թէ ինչպէս Աստուած առաւ հողը ու

ստեղծեց Նախամարդը՝ Ադամը, այդու ամենայնիւ հողը - Նախամարդը - մնաց կրաւորական: Սակայն նոր, երկրորդ Ադամի ստեղծագործութեան ժամանակ, Աստուած ծնունդ տուաւ Փրկիչին՝ ամբիծ Կոյսին արգանդին ճամբով, որ ամբողջովին համագործակցեցաւ Աստուածայինին հետ, երբ ան աւետաբեր հրեշտակին ըսաւ. «ահա կամ աղախին Տեառն, եղիցի ըստ բանի բում»: Ու հոս է որ ի յայտ կու գայ այս համեստ կոյսին մեծութիւնը, որովհետեւ ան շնորհալի կերպով գիտցաւ ընդունիլ դառնալու ոսկի սափորը՝ պարունակող Երկնային Մանանան: Ան արժանի է բոլոր ժամանակներու եւ մարդոց փառաբանութեան, յարգանքին եւ պատիւին, որովհետեւ անոր իրա՛ւ մեծութիւնը կը կայանայ անոր խոնարհ սրտին եւ համեստ անձին, ա՛յն իրականութեան մէջ՝ որ ան թոյլ տուաւ որպէս զի Տէրը շարժէր իր Աստուածային կամքին համաձայն, երբ Մարիամ հրեշտակին կ'ըսէր. «Եղիցի ըստ բանի բում»: Նաեւ, ան արժանի է բոլոր ժամանակներու Քրիստոնեայ կնոջ երկիւղած յարգանքին՝ որովհետեւ դարձեալ ինք՝ Աստուածամայրն էր, որ հեթանոս հասկացողութեամբ ստորին ու չնչին մասնիկ մը նկատուած կինը (որ դատապարտուած էր ծառայութեան, ստրուկի կեանքի, հաճոյքի եւ վայելքի միայն) գիտցաւ մարդկային ընկերութեան բարոյականին վրայ բացուած այս խոցը մաքրել, ու կինը բարձրացնել մարդկային ընկերութեան մէջ եւ անոր յատկացնել իր արժանի տեղը:

Սուրբ Կոյսը Աստուածամայրն է, որովհետեւ իբր մայր ան հոգաց մանուկ

Աստուածորդիին մարդկային մարմնական կարիքները: Ան իբր ամբողջական ու կատարեալ արարած, տուաւ իր համաձայնութիւնը դառնալու բարեբեր հողը, մարդկութեան տալու անոր այնքան երկար սպասած Աստուածային պտուղը՝ Փրկիչը: Նաեւ, ան ըլլալով Աստուածամայրը՝ դարձաւ երանեալը բոլոր կիներուն մէջ: Ան համաձայն գտնուեցաւ որ Աստուծոյ Որդին կազմաւորուէր իր արգանդին մէջ, այդպէս անկիւնաքարը դնելով մարդուն համագործակցութեան՝ Աստուածային կամփին հետ: Երբ մենք կ'ընդունինք Աստուածային շնորհը մարդկային արարքի մը միջոցաւ բերելու մեր բաժինը Աստուծոյ մեծ ծրագրին իրագործման, ասոր իբր հետեւանք մարդուն բոլոր արարքները կը դառնան գործիք մը, միջոց մը, նպաստող Աստուծոյ գործին, որովհետեւ Աստուած կը խօսի եւ կը գործէ մարդոց միջոցաւ, մեր խօսքերուն եւ արարքներուն տալով աւելի՛ գորաւոր շեշտ եւ տարողութիւն:

Եթէ մենք բացարձակ վստահութիւն եւ հաւատք ցոյց տանք Աստուծոյ հանդէպ եւ թողունք որ ան գործէ Իր կամփին համաձայն, այն ատեն Ան՝ մեր անձերուն միջոցաւ ի վիճակի պիտի ըլլայ արձանագրելու հսկայական իրագործումներ եւ յաջողութիւններ: Եւ ասոր լաւագոյն օրինակը հանդիսացաւ ինքը՝ Սուրբ Կոյսը, որ եղաւ այն պատուհանը՝ որմէ մեր խաւար աշխարհը թափանցեց Աստուածային լոյսը: Երբ Մարիամ համաձայն գտնուեցաւ դառնալ ընդունարանը Աստուծոյ զաւկին, ճիշդ ուրիշ մայրերու նման անմիջապէս երեխային գոյութիւնը չգգաց իր արգանդին մէջ: Ու երբ առաջին անգամ ան Խաղաղութեան նորածին Իշխանը կ'առնէր իր մայրական գիրկը, ան ամբողջ էութեամբ կը հաւատար որ իր թւերուն

մէջ գտնուող այդ անխօս, թոյլ ու տկար մանուկը, Աստուծոյ զաւակն էր:

Եսայի Մարգարէն այդ մանուկը կոչած էր էմմանուէլ (Աստուած մեզի հետ), մինչ հրեշտակը ըսաւ կոյսին. «Որ ծնանելոցն է ի քէն սուրբ է, եւ Որդի Աստուծոյ կոչեսցի»: Մարիամ լսեց եւ հաւատաց Հրեշտակի խօսքերուն, եւ երբ առաջին անգամ իր նայուածքը ինկաւ այն անգոր ու աստուածային մանկան վրայ, իր հաւատքը աւելի գորացաւ, քանի «Ան որ խոստացած էր՝ հաւատարիմ գտնուած էր», եւ թէ ինք Աստուծոյ Միածինն էր որ կ'առնէր իր գիրկը, Աստուած՝ յԱստուծոյ ճշմարտէ եւ համագոյակից Հօր:

Կոյսն Մարիամ իր հաւատքն ու վստահութիւնը դրաւ Աստուծոյ վրայ եւ դարձաւ Աստուածամայրը, զենիթն ու գագաթնակէտը բոլոր փառքերուն, որուն մարդ արարածը ձգտած է եւ երբեւիցէ կրցած հասնիլ: Ու այդ իսկ պատճառով զինք կը կոչենք երանեալը բոլոր կիներուն մէջ, եւ օրհնեալ՝ իր որովայնի պտուղին համար: Ան իր տիպար մայրութեան կողքին կը հանդիսանայ գերագոյն օրինակը Աստուծոյ հետ համագործակցութեան: Աստուածամօր նման մենք եւս պարտինք մեր ամբողջական հաւատքը ընծայել Աստուծոյ եւ թոյլ տանք որ Ան մեր անձերուն միջոցաւ իրագործէ իր մեծ ծրագիրը:

Ոմանց համար, եւ դժբախտաբար փոքէ չէ անոնց թիւը, որոնք կը հաւատան թէ Աստուածածին լոկ կին մըն էր, որ պատահականօրէն դարձած էր մայրը Յիսուսի: Եթէ այդ անհատները քիչ մը լուրջ մօտեցում ցոյց տային, Սուրբ Կոյսին նկատմամբ հաւանաբար փոխէին իրենց տեսակէտը: Ու մինչ հարց կու տանք թէ ի՞նչ աւանդ թողած է ան մեզի, կը խորհիմ թէ Քրիստոնեայ Եկեղեցւոյ անոր տուած Աստուածածին կամ

Աստուածամայր տիտղոսներու կողմին, արժանի է ու տեղին, որ խորհինք նաեւ ուրիշ պատուանունի մը մասին որ լաւագոյնս պիտի պատշաճէր Ս. Կոյսի անձին՝ այդ ալ «Մայր Եկեղեցւոյ» շքանունն է, քանի որ Եկեղեցին, այսինքն հաւատացեալներու բազմութիւնը, միշտ կ'ապաւինի անոր բարեխօսութեան եւ միջնորդութեան Աստուածորդւոյն մօտ:

Վերափոխման այս սուրբ տօնին, մինչ շնորհագարդ Կոյսին երկրաւոր ու փառաւորեալ մարմինը կը փոխադրուի երկինք, ան տակաւին կը շարունակէ օգնել իր Միածին Որդւոյն հիմնած Եկեղեցւոյ անդամներուն եւ բոլոր մայրերուն: Պատշաճ էր որ մեր Եկեղեցւոյ գլուխը հրաշքով իմն մարմնանար անարատ կոյսէ մը, որպէս զի այդ նոյն Եկեղեցւոյ անդամները եւս հոգեւին

ծնունդը դառնային Անարատ եւ կոյս Եկեղեցւոյ:

Աշխարհ ունի մայրերուն նուիրում յատուկ օր մը միայն, մինչ Ս. Կոյսին ձօնուած իւրաքանչիւր տօն՝ տօնն է Քրիստոնեայ մայրութեան, եւ նամանաւնդ Հայ մայրութեան, երբ կ'աղօթենք Խաղաղութեան եւ Սիրոյ Իշխանին մօրը, մայրերուն մօրը՝ Սուրբ Կոյսին, որ մեր մայրերուն, բոլորներուն եւ բնդհանրապէս Հայ կնոջ սիրտերը չմնան ամուլ նման Յուդայի այգիին, այլ անոնք հաւատով առլցուն թոյլ տան, որ Աստուծոյ ձեռքը օրհնէ ու իր Միածին Որդւոյն միջոցաւ արգասաբերէ անոնց կեանքի անդաստանը, ի փառս մեր ժողովուրդին եւ մեր Եկեղեցւոյ:

ՆՈՒՐՀԱՆ ԱՐՔ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ